

DIBLICADON
QUINZENAL
D LITERATURA:
I ART: GIRONA

En cor esmortuït sense florida
ja may cap matinada fresca rosada hi cau;
las ilusions no hi nian en folla ja podrida,
los bells somnis s' en van d' hont fuig la vida
y un cor sense esperança te de la mort la pau.

JAUME COLLELL

Mestre en Gay Saber.

Núm. 25.
30 Janer, 1903.

UNA ORTOGRAFIA SINGULAR

Som impenitent defensor de l'ortografia purament fonètica. I'm sembla impossible després d'haver-ne parlat am tanta gent de ploma i d'haver regirat tantes gramàtiques catalanes, com só fet, no trovar sinò comtats partidaris, i ancara privadament, d'un sistema tan llògic i ventatjós, com desde les planes d'aquesta revista he intentat provar alguna vegada. Malgrat axò, jo no soc del tot conseqüent: no pretenc, ara com ara, dur a la pràctica les opinions que sostinc. I es perquè no'm sento am prou valor per a passar com a boig; i perquè'm dol l'arriscarme solet, sense saber en tot Catalunya, un home després i de judici reconegut que m'ampari, a escriure d'una manera, que per les *simpaties* qu'entenc disfruta, serà a no dubtar-ho considerada estrafalària, eczòtica i escéntrica. Per axò, ja que si un hom no pot segar espigola, en mon sistema, qu'ès el sistema que vol adoptar i ha discutit VIDA, serà ma base la següent: dintre les opinions autorisades per l'us i 'ls gramàtics admeto el més senzill i 'l més avingut am la fonètica.

En nombres vinents, em venen ganes d'anar-les descabdellant i aplicant mes teories, que podrien enquibirse dintre 'l nom de *Ortografia eclèctic-fonètica*. Deu me dongui salut, i als llegidors bona voluntat i cap prejudici; en el present i anc no més que per curiositat, per *fer atmósfera*, i a fi de que us formèu càrrec de l'arbitrietat del sistema antic i del progrés que significaria el nou, tocaré alguns punts del sistema complertament fonètic, que hem rumiat amb algun altre company de redacció, i que, ho dic francament, com més hi penso i discorro més el veig fonamentat.

* * *

Les vocals micstes! Veus-aquí una ecspressió que produirà la mitja-rialla que 's desclou devant d'un boig graciós, en els entenimentats i sabis, si volèu, però que 's dexen arrossegar per la corrent i pel fatal *magister dixit*; i qué al ensemps entussiasmarà al més barbut de mos companys gironins, defensor casi fanàtic d'aquesta mena de lletres, son mes coratjós propagador, qui el primer die que me 'n parlava estava eccitat, lo metex que si acabés de conquistar la dama de sos ensomnis. I volèu rès tan natural com

axò? No eczistexèn les *a* i *e* atòniques ò sens accent? Perquè; doncs, no admetre en la escriptura una vocal micsta, una nova lletra que podria ser p. e. la *æ*, significativa de les àtones-*a* i *e* iguals entre sí? En aquet cas *e* amb accent prosòdic ò ortogràfic sonaria tancada lo metex que la *e* castellanana, p. e. *seva*, *lleua*; i,—seguint en axò la regla enginyosa del P. Nonell de marcar totes les *e* i *ò* obertes—amb accent grave sonaria; clara; oberta com en *sèua*, *lètra*. La *a*, com que sols té el sò tònic i l' àton, representant l' ultim; segons he dit per una vocal especial; no portaria mai marcat l' accent. La *o*, si fora oberta duria accent grave sempre; si fora tancada no 'n duria i siguent àtona, com sa pronunciació es *u*, amb exa podria escriure 's.

El só de *k*—i en axò sembla qu' eren més llògics els llatins, que pronunciaven *Cícero*=*Kíkero*—podria representar-se sempre per *c*, suprimint el valor de *s* que té aquesta consonant devant de *e*, *i*, escrivint en aquet cas am més sentit comú, *s*. El só de *z*, com en *zero*, *donzell*, reportaria molta simplificació escrivint-lo sempre per *z*, axís: *caze*, *ròze*=*casa*, *ròsa*; i aleshores la *s* senzilla es feria sonar sempre amb el só xiulant fort, p. e. *cansar-se*, *bose*=*can-sarse*, *bossa*. La *h* es rebutjaria per inútil, axís com la *ç*, *q*. Els sons de *ga*, *gue*, *gui*, *go*, *gu*, resulten senzillament escrits d' aquesta manera: *ga*, *ge*, *gi*, *go*, *gu*; i 'ls de *ja*, *je*, *ji*, *jo*, *ju*, sense excepcions am *j*, p. e. *Jirone*, *jel*, *verje*=*Girona*, *gel*, *verge*. La *y*, com ja observen alguns deuria suprimir-se en el só propi; i, com també sostenen alguns, servir per a marcar la *ny*, i la *ll*, en aquesta forma: *belye-se*, *lybre*, *any*=*bellesa*, *llibre*, *any*. La *x*, sempre que té la pronunciació de *ch* francesa deuria representar-se sense aussili de cap *i*, com en *calax*, i quan tè 'l só compost descompòndre-la, com practica el P. Nonell, en *cz*, ò *cs* segons els cassos; p. e. *eczàmen*, *ecsitar*, *ecsposisió*.

Com ja he parlat altra vegada de les dificultats que 's presenten a la ortografia fonètica, ara solzament esmentaré la unitat de principis ficsos i segurs qu' esdevindria per a obtenir un conexement més eczacte de les varietats fonètiques dintre l' idioma català metex, unitat que, am les modificacions del cas, si s' estengués per les nacions civilisades, tornaria més fàcil, agradívol i raonable l' estudi de les llen-

gues. Es una teoria digna d' estudiar-se i tenir-se en compte!
l' escriptura deu ser la fotografia d' un llenguatge.

* * *

I ara perdonin, si per casualitat s' enteressin de mon article, el docte Tallander i demés gramàtics erudits i homes de prò, mes, igual qu' els sabis de l' etat mitja, crec no mancats de amor inconsiderat a lo antic ò de rutines i prejudicis d' escola: i m' apar no fer un gran descobriment manifestant-ho. Perdonin la insignificancia meva, i no s' atribuexi a orgull ma franquesa i sinceritat. M' ha mogut el desitj que sento de que s' estudii i discutexi am viu interès el punt de partida de la ortografia, quin punt de partida a mon parer humil be podria ser el qu' acabo d' ecsposar.

J. MONTSERRAT.

Janer de 1903.

LO PUIG

*En pays conegut se descobra una altura,
Es, del cim fins al baix, coberta de verdura,
D' aybres tot ramelluts, lladoners, tells y faigs,
Que lo sól d' Orient abrassa de sos raigs.
Los aucells hi fan niu, y durant tot lo dia
S' òu de llurs refilets la dolsa melodia:
Cardinas, passarells, gafarrons y pinsans,
Comensan per l' abril, acaban per Totsants.*

*Al peu dels aybres creix una herba, fina y tendra,
Y quan hà ben plogut tothom qui vol pot pendre
A cada pas, bolets, mitx-tancats, mitx-oberts,
De molsa y de broquills encare tot coberts.
Aquells que de l' istiu la calor desespèra,
En eix lloch ombrejat la fresca los espera;
si son penats d' esperit, si son cansats del cos,
Hi troban pau per l' un, y per l' altre repos.*

*De descobrir pays, si per cas tenan gana,
Al llarch del mar tot blau s' esten la verda plana;
Sobre 'ls teulats vermells, se veu pujar lo fum,*

*Del faro, quan es nit, escampar-se la llum,
 Volar ferro-carrils, pclsejar carretères,
 Quan eix la professó, onejar las bandères,
 Anar, venir, tornar, afeynats, los humans,
 Que per mes ensitjar sempre se donan mans.*

*Digam, per precisar, qu' esta nostra miranda,
 No es dels Pirineus l' altura la mes granda;
 Tot modest, lo seu cim cap al cel no s' enfuig:
 Ni serrat, ni montanya, entre dos, es un Puig.*

† CANONGE JAUME BOIXÉDA.

Perpinyà.

UN DIA DE MERCAT

Entre la gent qu' arrivaven als *Quatre Cantons* am les tartanes de Sarriá, ha baxat la senyora Túies. El tartaner amb amabilitat li ha allargat la ma convidant-la a saltar del carruatje, mes les persones de pes i dimensions, com les d' aquella dona, necessiten molts miraments; ancara no ha provat de traure el caparró per-a devallar del pujador de la tartana, cedint aquesta, al ecscés d' aquell contra-pès, s' ha balansejat enrera fent trontollar al denarit cavall.

El tartaner parant la ma, per cobrar l' *assiento*, i dirigint-se a una pagesa, preguntava am l' acostumada fórmula:

—¿Que veniu al Pont, mestressa?

.

Era díe de mercat; la llarga filera de verduleres i gallinaires ocupaven gaire be tot l' Argentería fent dificultós el trànzit.

Les pageses mostrant al fons del devantal, els envellutats prèssecs ò els daurats raims, els compradors esquifinejant la mercadería, els revenedors de fils i betes pregonant els seus articles, i 'l cant de tiple afamellat del *ecspendedor* de romansos amb el rum-rum d' una guitarra desencolada, era el ver cinematograf animat de burgit i xerradissa.

La senyora Túies gronxolant son cos desairat com una màrfega, anava caminant a empentes per entre la multitud;

i mirava i mercadejava, destorbant-la de tant en tant l'esperada sotragada d'algun cop de cistell que li feia veure les estrelles en ple dia.

—Ola, Rita, ¿que tal, com está?....

—Be gracies, i vosté?....

—Ja ho pot veure; he vingut a mercadejar i comprar alguna friolera: ¡com qu' al Pont estem tan desproveits de tot! I, més: com qu' estem renyides am la Filomena, per una madexa de cotó, per mitja cana de trenzilla preferexo mil voltes venir a Girona que no donar ganancia a n' aquella insolenta.

—¡Què 'm diu ara!.... i fa molt temps qu' estàn axís?....

—¿Vol que li digui? ni ho sé. ¿No 'n sab res?.... ¿de veres?....

—Li dic que 'm dexa parada, senyora Túies..... ja ho deia fa dies a la Ció ¡aquella dona no m' agrada, em sembla qu' ha de ser una fura!—

—Fugi, dona; no la conex pas prou: si vostè sapigués la seva vida i miracles....

I amb aquest eczordi, anà traint els drapets al sol, bescantant els actes i pactes de la seva antiga companya.

Mentres tant emprenien el camí de les Pescateries, gesticulant amb energia i acompanyant a les paraules alguna qu' altra patacada al muscle de la veïna per a donar mes vivor a la conversa.

A l' arribar a la cantonada de can Torres, la Rita, vejent que la conversa no duia trasses d' acabar-se, dexà 'l cistell a terra, i traient-ne un gotim de raim l' aná espigolant de grà en grà escoltant la *disertació* de la senyora Túies.

—Com anava dient,—continuá aquesta—qui mal no fa, mal no pensa, i per axó suposava que tot lo que 'm deïan la Ferrera i la Toneta, mes que retalls de sastressa, era l' *envidia* que les feia enraonar. Es clar ¡com que la Filomena a casa hi tenia tanta entrada! mes am tot i axó no m' en fiava pas gaire.

—Senyora Túies, es tart..... som dexat l' olla al foc i la trovaré sense aigua.

—Desseguida acabo; *donques bueno*: diumenge passat a la tarde, com de costum, varem fer la brisca; jo que dic (sense malicia) la Filomena anirà de companya am la Tq-

neta i jo am la *Julia*. Vàrem jugar dos partides, i al veure que sempre guanyàvem *naltros*, ja vaig *filat* que la *Filomena* posava cara de pomes agres. ¡Ai, filla! ancara no se n' adona la *Julia*, que ja comensa a xanxollar-la; jo en aquell moment li *caso el tres*, esclafint la rialla..... i, ja hi som. Comensa a barbotejar unes paraulasses que, ni mai sentides, fins que tot descapdellant-se va tractarme de *verduga* del meu marit. ¿Jo verduga? vaig dir-li, i sens sapiguer còm vaig tirar-li les cartes pels nassos; ella, tombant el garvell que servia de taula m' agafa pels cabells fent-me 'n una aclarida que, miri, miri!—dèia a la Rita, axecant la punta del mocador del cap i mostrant la clepsa.

—¡Deu del cel! ja li asseguro que no anava pas de broma.

—¿Què diu?..... filla, si veiés el carér d' ella, sembla talment un tallador: vaig dexar-la com un *ecci homa*.

—¡Es que n' hi ha poca de decencia pel món!

—Jo li vaig dir-li clar i net: el dia que sápigat que la teva mala llengua hagi posat en solfa la meva *pressona*, et juro per les calses del meu marit que sabràs qui es la Sra. Túies.

—Ben dit; s' ho merexia la poca vergonya. ¿Què sento? les onze!.... ¡Jesús com passa el temps!

—Oidá, i tant que tinc per fer. Passi-ho be, Rita.—I tota acafarada la senyora Túies tornava de nou al mercat.

Un cop barrejada am la multitud, anava resseguint amb el pas de professó tots els llocs de parada, de caldejada atmosfèra i olorosa de la assaonada frúita.

—¿A quant aquestes *tomaques*?

—A ral la lliura.

—Si qu' estèu de *guassa*, mestressa: ¿no veièu que ja passen de tan madures?

—Vostè si qu' está madura que sembla una figa flor.

—¿A ont va la desvorgonyida?—digué girantse en vers la verdulera. Però era ja tart: la multitud empenyentla Rambla avall la tenia desorientada.

—Jo 't flic, no sembla sinó que tothom volgués pèndrem el *numbro*. No se 'n riurán, no.—I la gent del voltant, que la vèien parlar a soles, se la miraven de reull tot fent la mitja-rialla.

.
 ,

Ja la gent anava dexant deserta la plassa; els pocs revenedors que quedaven, anaven ensarrionant les fruites i ortalises.

Al passar per les voltes d'en Rosés, al devant de l'ostal, se sentia una flaire d'estufat que convidava.

Les taules eren totes plenes; una conversa general animava als comensals tot engolint el plat d'escudella, fumejanta ancara, ò be la porció de *seques* rossejades.

Entre aquella barreja de negociants, pagesos i marxants hi ressaltava la magestuosa personalitat de la senyora Túies; ella no s'entretenia en converses ni quetifets que res li anaven.

Am prou feines havia despatxat la porció d'estufat i pagat l'import a la minyona de servèi, que ja marxava esverada dret a les tartanes.

—¿Que va al Pont, senyora Túies?—

Un murmull de desagrado entre la gent qu'ocupaven la tartana va acullir l'invitació del tartaner.

La senyora Túies no's doná per entesa; amb un esforç i un punteig gran va enmotllarse a l'assiento.

El tartaner desfogá un colp de tralla sobre la nafrada carcanada del cavall que, am mes ganes de menjar la grana que de corre, emprengué amb un trot forsat el camí de Sarriá.

JOSEP ADROHER I GUYTÓ.

Girona, 1903.

EL CARGOL

FAULA

*A l'hort d'un camperol
passant les nits a sota d'una col
hi vivia un cargol.
Era un cargol novell i petitoi
pulit i galindoi,
de closca vermellenca,
ermós entre la rassa cargolenca.
Passejant a les ombres, prop la molsa,*

al bes de l' aura dolça
 va aturarse dessota un roserar
 i les banyes va alsar;
 quant ¡cosa portentosa!
 va veure una poncella mitj desclosa
 que seria una flor que 'n diuen rosa
 — Ah!—pensava 'l cargol,—
 axò no és pas tan rònec com la col;
 axò deu ser més bo de rosegat,
 més gustós de menjar,
 i ademés de gustós,
 em sembla com si fós més olorós,
 ò al menos és el doble més ermós.
 Oh! jo la tinc d' haver,
 jo hi pujaré i sabré,
 qu' es axò de la rosa
 qu' axis sembla una cosa forsa ermosa.—

I dit i fet, el vivent miserable,
 no encomanantse a Deu ni a n-el diable,
 suant com un carreter
 va empendre la pujada rioler.

I en tan, la flor aquella
 encara mitj poncella,
 s' anava entr'obrint a poc a poc
 tenyida de vermell, color de foc.
 El sol l' apetonava
 i un papelló gentil la festejava;
 i 'l cargolet a poc a poc pujava.
 Mes ¡desgracia crudel! dissort malvada!
 una espina afilada
 ferí al pobre cargol que am closca i tot
 anà a parà a n' el llot.

I arralit en la closca, babejant,
 sentinse cor-ferit 'nava pensant:
 —Qui ho 'guera hagut de dir qu' aquesta cosa
 que sembla tan ermosa
 d' una randa de punxes fos voltada
 com vanguardia animosa

*que guarda am baïoneta boi calada
la princesa encantada.*

*Aigualides aquestes ilusions
el va soblá en aitals meditacions
un ànec tot xapó qu' obrint la boca
es va empassar com un bocí de coca
desvergonyat, mastufejant tan sòls
el mes pulit de tots els caragols.
I adins del pap del ànec, moribón
encara va pensà am dolor profón
qu' ell no ho sabia qu' a unes flors tan fines
les voltessin espines.*

*El qui s' eczalsa més del que li toca,
pot caure dins la boca
del ànec del afront
que surt de tras cantó molts cops pel món.*

ANTONÍ VIVER.

Janer de 1903.

L' ART A GIRONA

El dia 18 del corrent la societat Circul Artístic va donar, en el Teatre Principal, el concert corresponent a n-aquest mes, havense encarregat de la eczecució del escullit programa un sexteto de Barcelona compost dels notables professors senyors Sanchez, Parera, Galvez, Dini, Segura i Gispert.

Dits senyors ho feren molt be, i nosaltres hi fruïrem de debó en aital concert quedant admirats de la justesa, colorido i afiració de que donaren mostra.

En el quarteto de Beethoven i en el alegreto de la 8.ª Sinfonía del mateix autor, feren gala de son bon gust i eleganeia, axis com en l' Ave-Maria de la opera Otello d' en Verdi, que tingué que repetir-se demostraren un sentiment i una delicadesa esquisida, al igual que en el Momento musical de Schubert, i per acabar en la Fantasia de la Walkyria feren prodigis de eczecució, i am tot i que 'l piano no era pas a proposit demostraren una forsa i valentia inimitables.

El públic no estigué pas a la altura dels professors i dexá entendre que li mancaba conexements artísticos rebent algunes pessas amb una fradó impropia de diletantis de veres

I ja s' es acabada la nostra crítica. Sentim no tenir mes ciencia mu-

sical per ferla am tots els ets i uts pro de segur que 'ls esmentats senyors no necessitan el nostre prè i per altra banda ens ecsposariem que algú ens taxés de pretensiosos.

Lo que si direm es que 'l concert passat ha influït d' una manera noble en la bona marxa del Circul Artístic. En be ó en mal? Es difícil dirho, perque si es vritat que fou una llaminadura per una gran majoria de socis que comensavan a estar descontents, en cambi n' ha descontentat d' altres i ha posat mes de relleu l' especial tivantor de relacions que eczistia entre 'ls socis artístics i la junta directiva de la societat.

Llunyana es la causa i molt complicats els motius que han contribuït al estat present. Sigui com vulgui la divisió eczistex i aqusta divisió en nostre entendre es mes de temer de lo que alguns se figuren.

¿Pot la societat prescindir per complert dels elements musicals de aquesta ciutat?

¿Prescindintne tindrà el objecte qu' es proposava?

¿Els hi conve als músics estar enemistats amb el Circul Artístic?

Cal meditar be aquestes preguntes que de contestarles amb acert dependex la vida o la mort del Circul.

Nosaltres consecuentes i tossuts am la nostra manera d' entendre les coses, creiem que de bon principi la societat va caminar per un camí ni molt pla, ni molt recte, tambe creiem i estem ben convensuts que are es impossible del tot el tornar enrera.

Si no fos axo senyalaríem el remei i aconselleríem qu' es procurés una avinensa en be de la difusió del art qu' es el burro dels colps.—P. B.

POLEMIQUES

Am gust copiem del aristòn d' en Canalejas, *del diari de gran circulació, La Lucha*, un solt qu' ens dedica en la seva secció titulada. "A Granel", lloc desde ont tiren cosses els il-lustres redactors del paperot politic.

Diu axis: "Ya hemos llegado á *Canprosa*. La notable revista *VIDA* que se publica en esta ciudad (valga esta aclaración por si el público lo ignora) anuncia un *concurs de poesies* con premios de 25, 15 y 10 pesetas.

"Los *poetas* están de enhorabuena *ab eixa mostra de vida*.

"Podran lucir todas las galas del saber y la belleza de su intelectualidad se verá justamente recompensada. (!)

"Con el, se propone *remoure la gent de la son, que aixis podrien anomenarse molts animals de ploma i pel de nostre tres voltes immortal i are ensopida ciutat*.

"Vamos, nos figurábamos que el arte había desaparecido de esta tierra, pero vemos que Ruskin aún tiene discípulos". (Nosaltres: je... je... je...) "¡Pero cuan degenerados!

“De todos modos el arte debe estar agradecido *d'exas manifestacions de vida y los animals de ploma i pel* regocijados por este nuevo Macenas que les ha salido.

“¡Vida! ¡Vida! grita el tísico en la agonía y este es el grito que dan estos impotentes del arte que se figuran que la poesía se engendra con el sonido de unos miserables ochavos.”

Are que li farèu ni que li dirèu al autor d' aquesta surtida. Aquet solt ell matex se porta el ridicul i copiantlo i fent constar que ha surtit de *La Lucha* ni ha prou per avergonyir al pare de la criatura. Que te que veure el nostra concurs (qu' ell equivocanse estupidament ne diu de poesies), am *Canprosa*, ni am *las galas del saber* (que macarronic), ni am *la belleza de su intelectualidad*, ni am en *Ruskin*, ni am *Mece-nas*, ni am la *tisis*, ni am l' *impotencia*, ni am els *ochavos miserables*. Sols un *lacayo* cronic, una ploma de lloguer i unes mans am duricies guanyades honradament portant les maletes dels cacics, poden produir una cosa semblant. Vosaltres, els de *La Lucha*, (1) defensant la poesia, parlant de tísics, d' impotens, d' art i de ochavos miserables! ¿Pro que no us ha cor-pres el parlar d' aquexes coses? ¿No teniu un tros de mirall anc que sigui escardat á casa vostre? ¿Ne teniu? ¿Si? Doncs mireushi; veureu com us passen les ganes de fer broma i de retreure a la poesia i a n-en Ruskin.

Recordeuse de vostres *crónicas negras*, de vostres revistes de Teatres; de vostres crítiques musicals; de vostre sintacsis; de la escupidora que teniu al costat vostre, que per gran que sigui mai ho es massa; de la escudella que manjeu gracies a vostre flexible esquena i de vostre nom desesperedorament desconegut, i no tornareu a embolicause am coses que de massa altes que son no podeu ovirar ni amb ulleres.

Dexeu en pau l' art i la literatura que avergonyiu defensantles; contenteuse en esser uns esquifits periodistes de provincies i seguiu escriguent en castellá perque els vostres disbarats tinguin mes universalitat.

La revistassa Catalunya Artistica (i consti de passada que no 'ns cobrèu l' anunci) ens ha tornat la pilota que li vàrem etjegar el mès passat, am motiu de criticarli certes... diguemne poesies. ¡Y com se conex que vàrem posarli 'l dit a la llaga! Encara que se 'ns volen rifar, tractant-nos de criatures, de jutglars i de literats de carquinyoli, aquelles ratlles semblen mès aviat escrites am fel que am tinta. La vritat; no 'ns crèiem fer tan mal; no 'ns crèiem tenir tan bona punteria; però en fi: ja està fet i... endevant les atxes. Si, senyors *cap-grossos* de la literatura catalana, homes de seny, mestres en l' art i de la poesia; aquestes criaturetes volen fervos riure un xic mès; aquets pallassos volen dirvos alguna vritat mès; axò si, tot riguent perque yeiem que ja teniu bon paidor. Volem fervos fer alguna altra mueca am nostres

(1) Dels homes de *La Lucha* el mes notable es el seu corresponsal telegràfic, que firma els telegrams de Madrid, de Barcelona i de per tot arreu escpedita a la mateixa hora. Axò si qu' es una mostra de *potencia* i de poca..... aprensió.

criaturades, alguna altre rialleta; pro voldriem qu' aquesta rialleta fos més franca, més espontània, més exida del cor, perquè hi ha certes rialles que més aviat semblen una mueca de sufriment, que un signe d' alegria interior.

Però, dexem els pròleps de banda i copièm un trosset sustanciós d' aquest *periodicàs* neula:

“Es una obligació del crític i cuasi una obligació dels *amateurs*“ (si, senyors; si: *amateurs*; axis en francès. ¿Eh que son sabis aquets redactors?) “enterarse dels treballs que contenen les Revistes i criticarles si tenen quelcom d' ecstraordinari“.

I doncs, què? no vàrem seguir nosaltres aquet consell? perquè ¿no era ben *ecstraordinari* aquell cabassat de neules que com a fi d' any ens oferien els *homes* de *Catalunya* ¡oh! *Artística*? Vaia, vaia... ah! escoltin una faula que, com vostés deuràn saber, sent com son tan sabis; es de l' Iriarte que ho feia molt be.

Molt be ho feia aquell senyor.

Mes be que .. casi no ho goso dir; tinc por d' un desafio... pro, vatge si per cas ja llogarem qui 's dexi tornar la bofetada com el sereno del “Sant Cristo Gros“ perquè 'ls papàs no 'ns renyin. Doncs com déiem... ah! si... qu' aquell senyor ho feu millor que vostés.

I va de quènto.

“Pues como digo, es el caso

Y vaya de cuento,

Que á volar se desafiaron

Un pavo i un cuervo.

Al término señalado

Cuál llegó primero

Considévalo quien de ambos

Haya visto el vuelo.

Aguarda, dijo el pavo

Al cuervo de lejos:

¿Sabes lo que estoy pensando?

Que eres negro y feo

Escucha: también reparo,

Le gritó más recio,

En que eres un pajarraco

Del muy mal agüero.

.....

.....

—Todo eso no viene al caso,

Le responde el cuervo;

Porqué aquí sólo tratamos

de ver que tal vuelo.—“

La moraleja del autor no li posem. Com que ja son espavilats, no 'ls costarà pas de tréure-n-la. Per altra part, nosaltres ens estimem mes posarli; i en vers i tot; també 'n sabem de fer versos, *vèias*!

Certas personalitats

que gosen de molta fama,

són com núbols de paper

embutits am fum de palla.—A.

FARUM D' IMPREMPTA

ELS ACADÉMICs.—NOTABLE REVISTA CATALANA.—UN DRAMA D' EN BORÍ I FONTESTÁ.

Desde les planes de *La Veu de Catalunya*, en un article titolat “Com ensenyan els acadèmichs“ en J. Bardina posa en clar lo que es

la *Real Academia Española* i la seva obra. Diu: "Arribar al us suspirat del "Fulano de Tal, de la *Real Academia Española*", es el somni daurat de totes las nulitats científicas madrilenyas. Y aquestas nulitats hi arriban, y allà 's donen llustre de filòlechs y literats els Menéndez Pidal, els Dato (!), els Silyela (!!), els Villaverde (!!!), més contents y satisfets que un salvatge tot engiponat de mirallets y colorainas...

¿Per qué serán membres de l' *Academia Española* aquells magnífics senyors que hem anomenat? ¿Quinas son las sevas obras literarias o la seva ciencia filològica?....

Las *Academias* son a Madrid el refugi de totes las mitjanías, de totes las nulitats. Y si dintre d' aquesta general decadencia es possible posarhi graus, podém dir que l' *Academia Española* es la més vergonyosament atrassada d' Espanya. Si 'ls sols noms dels qui la forman no ho provessin, n' hi hauria prou ab fullejar las duas *Gramáticas Castellanas* que pels Estudis té redactadas, y que son, no obstant, lo menys dolent que fa, segons opinió de molts.....

La *Academia* ensenya 'l castellá ab el *perque sí* y el *magister dixit*. Però, hem d' escusarla; que si bé 'ls primers filòlechs moderns foren espanyols, y tenim avuy a Espanya tres o quatre gramátichs de la nova ciencia—tots catalans,—la *Academia* no se n' ha pogut enterar encara d' aquets progressos, per la senzilla rahó de que *no més* fa cent cinquanta anys que comensaren a marcarse...

Aquest es el vici fonamental d' aquestas *Gramáticas* rutinarias, arqueològicas".

En un país on se veuen al candelero *certs* ministres que manca sols que publiquin *cert* decret per a conèxer fins a ont arriba llur erudició i sabiesa, no hi ha que fer cabal de les Acadèmies per mes cascabells que traginin.

—Ha sortit el primer nombre del periòdic quinzenal *Catalunya*, qu' anunciàvem dies enrera. Es un revista sèria, variada i digna del moviment literari de casa nostra. Una de les seccions que trovem mes encertades es la de *Prempsa*, revista de periòdics en quina es dona a conèxer lo mes interessant que aquets contenen, en política i en literatura i ciències, no acontentant-se la redacció am la descansada feina d' endossar sumaris mes ò menys comentats, sinó reproduint els articles que s' ho merexen, al menys en sos punts principals.

Lo que hi trovem a mancar es una crònica, que, sense semblar noticiam de diari, sigui una miqueta més concreta i detallada que la qu' ens ofereix l' esmentada publicació en ses *actualitats*. No volem dir que comentaris per l' estil no 'ls saborem am fruició; la franquesa, bon criteri i independència que s' hi respira ens plauen moltíssim. Sobre tot allò de *Teatres* i *A un qu' exposa a can Parés*...

S' hi llegexen al peu dels articles i de les poesies, les firmes de verdaeres notabilitats de la terra.

Té en preparació un llibre de versos del novell mestre en Gai Saber M. Costa i Llobera, per a repartir entre 'ls subscriptors.

A fi de que 's compregui l' objecte de la esmentada revista transcriurem lo que en sa *Salutació* fa avinent:

“Fins ara han dut tot el pes de nostre gran desvetllament els setmanaris que per son escàs tamany y sa propensió exagerada al conreu de l'actualitat permeten no més la nota apuntada febrósament, la condensació feta á las palpentas. La pausa ab que s' escriuen la monografia, la novela, el poema, son gayrebé desconeguts en nostras publicacions qu' han de donar literatura á dossis. Aqueixa es la rahó de nostra Revista fascicle.”

En la secció de *Prempsa*, inserta un tros del treball que, amb els materials que 'ns va proporcionant de viva veu un amic íntim de juvenesa de Mossèn Verdaguer, tenim en curs de publicació en nostre modest quinzenari. Agraim del fons de nostre cor aquesta deferencia i tan de bò que tot-hom s' hi ficsés una mica en aquest estudi del gran poeta, que provingent de tan bones deus per forsa ha de resultar interessant i simpàtic.

Deu concedexi als redactors de *Catalunya* molts anys de vida per a emprar-los en semblants obres.

—Un poble de montanya, uns pagesos senzills, quina bondat ò pille-ria al primer colp de vista 's traslluex; una plassa, amb una rectoria, una enramada, uns fanalets i cadenetes de paper, un tablado, uns musics que hi toquen, un rector dels temps vell, que presidex la sardana, una gatzara, una alegria ignocent de bailets, joves i vells, un sol, que 'l llegidor suposa anc que l' autor l' amagui, esplendent rialler, un llenguatge natural, adequat, observat finament per un home que hi lluca .. veus-aquí l' ambient, la pasta, per a un poemat d' en Bori i Fontestà. Però axò metex porteu-ho a la escena,—sobre tot si un hi endevina la pretensió d' una trama--porteu-hi uns personatjes que us fassin ovirar la perspectiva d' una psicologia, i d' uns caràcters que us criden l' atenció; despres figurèuvos que,—ò per falta d' enginy dramàtic, ò per distracció deguda a un temperament poètic que s' enamora bon tros més de la pintura i de la poesia ecspontània que de la concentrada psicologia que arraparia tot-seguit un novelista ò un dramàtic per naturalesa,—vostres esperances han quedat fallides; figurèuvos que 'ls caràcters no sobresurten sinó am tacanyeria de relleu, i figurèuvos que tenint l' autor prou conexement de l' ànima de sos personatjes, qu' axís ho deduirèu d' algunes ecspressions, no us-e la sensibilisa, no us la preté encastar en l' enteniment... I axís un-hom trova l' impresió del derrer drama d' en Bori i Fontestà *La Gallarda del Roser*. Quin partit no s' hauria pogut treure de la bonhomía d' en Patllari, de la rateria de l' Ursula i de llur amor tardorenc! D' en Ramón vatja! d' aquet no qu' un no sab que fer-ne: sembla talment el traïdor, el dolent obligat de moltes comedies. El diàlec entre els enamorats tardans despres de convingut el casori, es escaient: però alli se 'ns treu la mitat de la gracia i encís que hi cab amb una mica més que s' hagües afexugat l' escriptor. El final, es magnífic i d' efecte, però d' un efecte gens rebuscat ni prohibit per les lleis del bon gust escènic.—M.

ESPIGOLANT. -- CRÓNICA

Per no estar enllestides les tapes que tenim promeses per a enquadrar el primer tomo de VIDA, no podem avui repartir-les.

Mirarem de ferho en el nombre procsim

Ha sigut nomenat director de *La Renaixensa* nostre amic i company de causa, president del "Centre Catalanista" i director de *Lo Geronés*, en Joaquim Botet i Sisó.

Ens alegrém de tal nomenament i li desitjem bon acert en sa tasca, per a bé del Catalanisme.

La Associació Catalanista de Lleida ha publicat el cartell de sos *Jocs Florals* d'enguany; en ell entre altres s'oferexen els següents premis:

El primer premi, d'honor i cortesia, ofrena de l'Associació Catalanista de Lleida, consistent en la Flor Natural, s'adjudicarà a la millor poesia sobre tema que 's dexa al clar enginy de l'autor

Un lliri d'argent daurat, ofrena del Eccm. Ajuntament de Lleida, al millor romans ò llegenda que conti una gesta ò fet gloriós de l'antic Consell de Paheria.

Un objecte d'art, dádiva de l'Eccm. i Ilm. senyor Bisbe d'aquesta Diócessis, a la millor poesia que canti la Fe al poble catalá.

Un objecte d'art ofert per la Eccma. Diputació Provincial de Lleida al millor estudi sobre l'origen i 'l desenrotllo dels Jocs Florals a Catalunya.

Una ploma d'or, regalo del molt ilustre Colegi d'Advocats de Lleida, al autor del millor treball sobre 'l tema: "Vestigis que en els monuments, lleis i llenguatge ha deixat a Lleida la dominació arábiga."

Una Englantina d'or i argent, ofrena de la Associació Catalanista de Lleida, a l'autor de la millor poesia sobre fets històrics, ó gestes glorioses de Catalunya, ó sobre usatjes i costums de nostra estimada terra.

Un objecte d'art, ofert per l'Associació "Catalunya" de Lleida, al treball poétic que millor relati la presó del príncep de Viana a Lleida.

Un objecte d'art, donat pel senyor president de l'Associació Catalanista, don Manel Roger de Lauria Mensa, a la millor oda dedicada a enlairar els fets capdals, ó a perpetuar la bona memòria del gran almirall de la Confederació catalana-aragonesa, En Roger de Lluria.

Formen el Jurat calificador: En Francesc Matheu, president; En Manel Roger de Lluria, president de l'Associació, vis-president; En Frederic Reyné Viladat, En Enric Arderiu Valls i En Joan Bergós Dejuan, vocals. i En Humbert Torres Barberá, secretari.

Totes les composicions deurán esser inédites i escrits en catalá literari.

Tots els treballs deurán ésser anónims, i remesos al domicili del senyor secretari del Jurat, don Humber Torres, metge, Major, 2, primer, per tot el die 15 d' abril vinent.